

Dagboek

Op een oude plantage van Unilever in Congo begon Renzo Martens in 2012 aan de bouw van een kunstcentrum. Nu worden de eerste door plantagearbeiders gemaakte sculpturen gepresenteerd in Europese musea. Voor NRC hield de kunstenaar een dagboek bij.

Chocoladekunst met extra emoties

Door **Renzo Martens**

Boteka, Congo, 8 juni 2012

Na tien uur varen op de Congo rivier, zo breed als een binnenzee, gront de buitenboordmotor na in mijn oren. Ik stap aan wal, waad door de modder en klim op de oever. Ik zie wrakke huisjes en hordes in voden geklede kinderen. Het voelt alsof ik in de Middeleeuwen ben gearriveerd.

Boteka is geen willekeurig Afrikaans dorp. Ik ben aangekomen in een bedrijf. Deze palmolieplantage is sinds 2009 eigendom van Feronia, een beursgenoteerde onderneming uit Toronto. Voor die overname heersten hier sinds 1911 William Lever, oftewel Lord Leverhulme, en zijn opvolgers, de managers van Unilever. Niet lang na Levers aankomst werden de lokale bewoners gedwongen onbetaald op de plantages te werken. Hun traditionele kunst - maskers en beelden die de hele Europese avant-garde inspireerden - werd sinds die tijd niet meer gemaakt. Daar zorgden missionarissen voor.

Nu, in 2012, leven hier honderden arbeiders en hun gezinnen tussen de eindeloze rijen palmbomen. Een van hen, Mr. Mibale (niet zijn echte naam), toont me zijn loonstrookje. Voor een zesdaagse werkweek ontvangt hij 19 Amerikaanse dollar per maand. Zijn gezin leeft ver onder de armoedegrens. 's Ochtends om vijf uur gaat de sirene en moeten de mannen de plantages op. Laat in de namiddag komen ze thuis, in ineenstortende huisjes, zonder stromend water, zonder elektriciteit, zonder enige vorm van sanitaire voorziening. Niemand heeft een matras.

Wat Unilever in 2009 van de hand deed, is eigenlijk *corporate wasteland*. De plantage is net op tijd verkocht, want in 2010 kondigde Unilever aan dat het bedrijf duurzaam en ethisch zou gaan worden. Maar ondanks een nieuwe eigenaar gaat de palmolie die de arbeiders uit de bomen snijden nog steeds rechtstreeks de Blue Band van Unilever in.

Hier moet het gaan gebeuren. Hier, waar alles inspireert tot het maken van kritische kunst, wil ik een kunstcentrum starten dat economisch voordeel zal brengen voor de lokale bevolking.

Picasso en Matisse, Tuymans en Dumas
Congo is al lang een bron van inspiratie voor kunstenaars. Het was Congolees houtsnijwerk dat kunstenaars als Picasso en Matisse inspireerde. Het Amsterdamse fotomuseum Foam toonde vorig jaar de video-installatie *The Enclave* van de Ierse kunstenaar Richard Mosse, die in fluorescerend magenta verslag deed van de oorlogsgruwelen. In 2007 maakte Steve McQueen de film *Gravesend*, over Congolese arbeiders die met blote handen werken in de coltanmijnen. Luc Tuymans en Marlene Dumas schilderden de in 1960 vermoorde premier Lumumba en zijn vrouw. Zelf maakte ik er in 2009 mijn film *Episode 3 - Enjoy Poverty*. De lijst is eindeloos, en al deze schilderijen, installaties en films hebben samen intussen miljoenen bezoekers getrokken.

Maar of deze kunst over Congo ook bijdraagt aan de ontwikkeling van Congo is onduidelijk. Zeker is wel dat steden als Venetië, Amsterdam en New York er profijt van hebben. Dat zijn de plekken waar de werken getoond, verkocht en besproken worden. Daar drinken de mensen cappuccino's terwijl ze over kunst debatteren, en draagt die kunst dus bij aan een aantrekkelijk investeringsklimaat.

Dit is hoe het systeem van 'gentrificatie' werkt: eerst zijn het de kunstenaars die zich vestigen in arme buurten, dan komen de galerië, de hippe barretjes. De economie wordt aangegaagd, huizenprijzen stijgen. Kunst, geëngaerd of niet, heeft de eigenschap steden aantrekkelijk te maken voor kapitaal. Kunst doet eigenlijk hetzelfde wat multinationals doen: grondstoffen weghalen van de ene kant van de aardbol en daarmee schoonheid en winst creëren aan de andere kant. Maar plantagearbeiders als Mibale hebben niet zo veel aan de kritische werken van Richard Mosse, Steve McQueen of ondergetekende. Dat maakt die kunst een beetje leugenachtig - en dat moet veranderen.

Boteka, Congo, 11 juni 2012

In een paar weken bouwen we een conferentiecentrum van bamboe en lianen: een hal, een nederzetting met slaap- en woonvertrekken. Een constructie voor onze satellietverbinding torent hoog boven het woud uit. Alles is wit geschilderd, om onbevooroordeeld denken mogelijk te maken. Vanaf de bovenste etage zie ik de boot aan komen over de rivier, met daarin de deelnemers aan het seminar waarmee ons vijfjarig *Gentrification program* van start gaat. We hebben kunstcritici, historici en economen uitgenodigd uit Berlijn, Londen en Kinshasa om samen met plantagearbeiders te bespreken hoe de kunstwereld om kan gaan met het feit dat zij meesurft op globale economische segregatie.

In Venetië, Amsterdam en New York wordt goed verdiend aan de kunst over Congo

RENZO MARTENS

Kunstinstituut in Congo

Renzo Martens (1973) studeerde politicologie in Nijmegen en volgde kunstopleidingen aan de Koninklijke Academie in Gent en de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam. Hij kreeg bekendheid met zijn documentaires *Episode I* (2003), over de oorlog in Tsjetsejnië, en *Episode III: Enjoy Poverty* (2009), over hoe Afrika zijn armoede kan uitbuiten. Hij leerde bijvoorbeeld hongerige kinderen poseren voor fotografen.

In 2012 richtte Martens het Instituut voor Menselijke Activiteiten op, een kunstcentrum gevestigd in de binnenlanden van Congo, 800 kilometer ten noorden van Kinshasa. Door middel van een 'gentrificatieprogramma' wil de kunstenaar hier de kunstproductie en daarmee ook de plaatselijke economie stimuleren. Het instituut organiseert workshops voor lokale kunstenaars en nodigt westerse kunstcritici en curatoren uit naar Congo te komen.

De producten die de plantagearbeiders maken, verkoopt Martens in de kunstwereld. Zo presenteert de Galerie Fons Welters deze maand op Art Rotterdam Congolese chocoladeportretten voor 39,95 euro. De opbrengst gaat naar de Congolese makers.

derd, om onbevooroordeeld denken mogelijk te maken. Vanaf de bovenste etage zie ik de boot aan komen over de rivier, met daarin de deelnemers aan het seminar waarmee ons vijfjarig *Gentrification program* van start gaat. We hebben kunstcritici, historici en economen uitgenodigd uit Berlijn, Londen en Kinshasa om samen met plantagearbeiders te bespreken hoe de kunstwereld om kan gaan met het feit dat zij meesurft op globale economische segregatie.

's Avonds zit ik op een plastic tuinstoel, met achter mij honderden plantagearbeiders. Voor ons hangt een projectiescherm. We wachten op onze digitale deelnemer Richard Florida, goeroe van de creatieve klasse en auteur van boeken over gentrificatie. Florida is omstreken: hij ziet kunst als een manier om de markt aan te jagen, terwijl een beetje kunstenaar het marktmechanisme de maat wil nemen en die kritisch wil bevragen zonder er zomaar aan mee te doen.

In Washington DC zet Florida zijn computer aan, uit onze luidsprekers klinken Skype-beltonen. En dan kijkt hij mij en de menigte achter mij recht aan. Hij beaamt: zijn onderzoek toont aan dat investeren in artistieke infrastructuur, zoals een creativiteit bevorderend kunstcentrum, de economie meer aanjaagt dan machines of wegen. Ik vertel hem dat ik kan kiezen: of ik stimuleer gentrificatie in New York, of in Congo. En dat men in Congo alleen van kritische kunst zou kunnen profiteren als we hier ateliers, galerieën en cappuccinobarretjes oprichten. „Jullie vinden het kapitalisme opnieuw uit, voor het creatieve tijdperk van nu”, zegt Florida.

Unilever en kunstspansoring

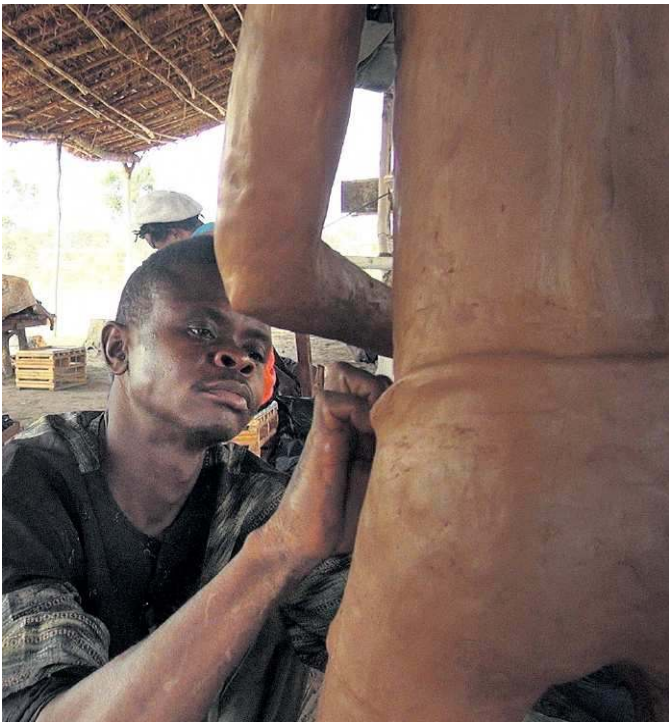
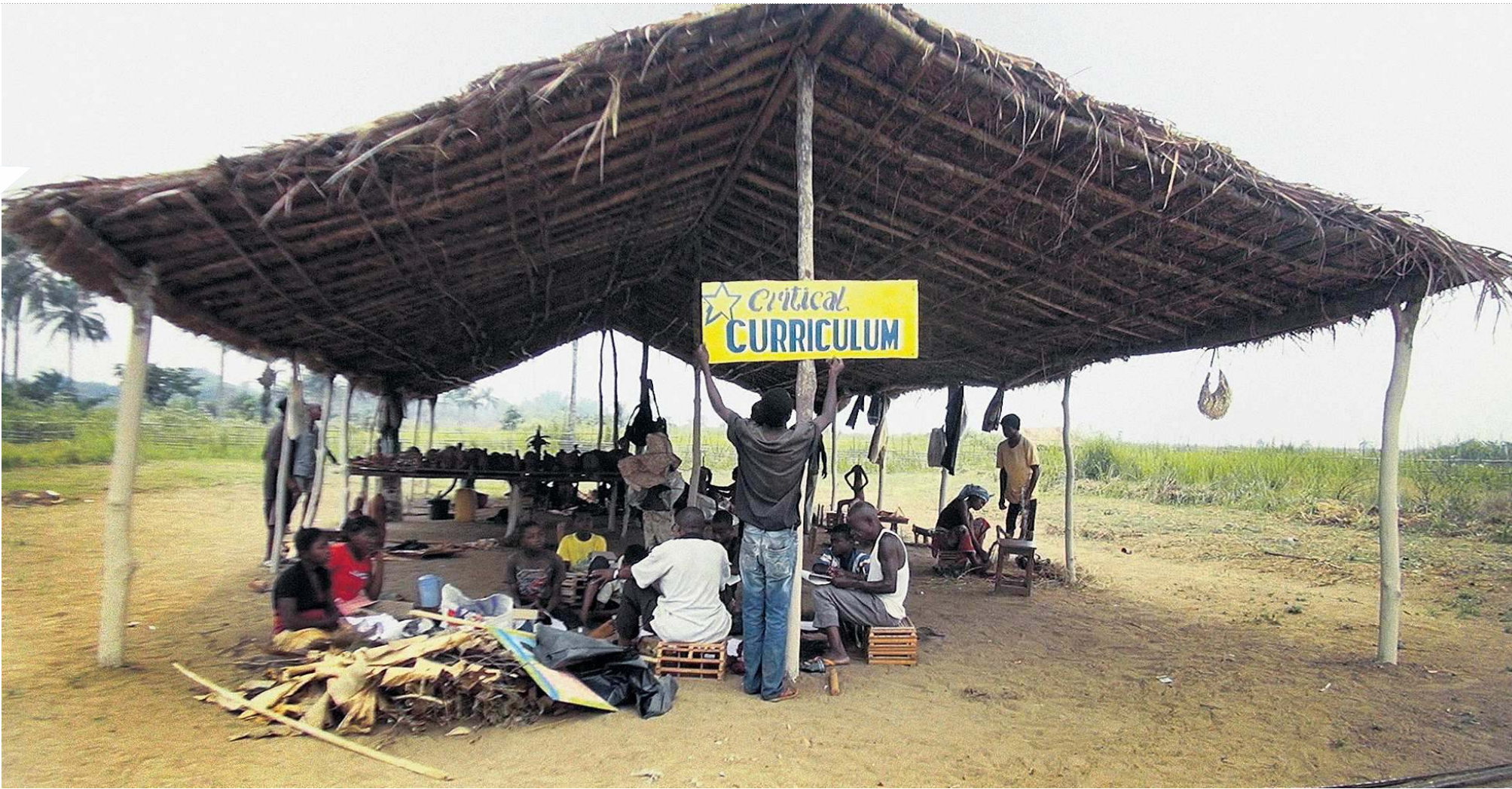
Unilever staat niet alleen bekend om zijn zeep en shampoo maar ook om zijn genereuze kunstspansoring. Tot enkele jaren geleden financierde het concern de prestigieuze Unilever Series in het Londense Tate Modern. Met bijdragen van Ai Weiwei, Bruce Nauman, Olafur Eliasson en Tino Sehgal werd de serie een jaarlijks hoogtepunt in de kunstkalender en Tate Modern het best bezochte moderne-kunstmuseum ter wereld. Een betere investering vanuit het Unilever-hoofdkantoor, gevestigd aan de overkant van de Theems, is nauwelijks denkbaar.

En toch is het raar, dat Unilever in Londen een fantastisch werk van Tino Sehgal financiert over immateriële arbeid, terwijl hun eigen arbeiders in Congo nog geen 20 dollar per maand betaald krijgen. Net als Unilever wil ik investeren in kunst - alleen niet aan de overkant van de Theems, maar hier, op hun plantages. Door zelf een gentrificatieprogramma op te starten, in het Congolese oerwoud.

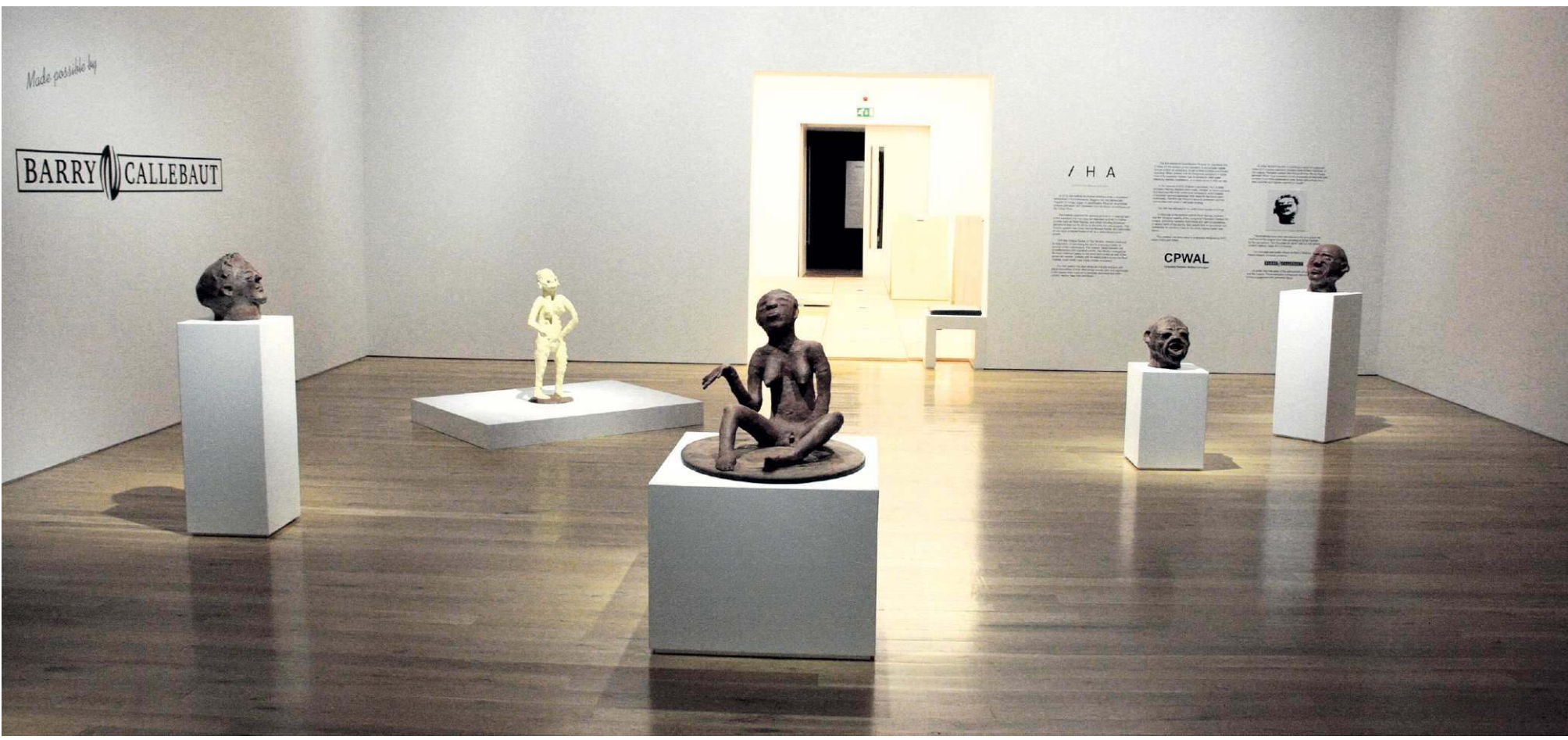
Boteka, Congo, 19 juli 2013

Ik loop over de zandweg naar onze nederzetting. Bij mij is René Ngongo, de voormalige directeur van Greenpeace Congo. We stuiten op

Lees verder op pagina C12

Boven: De lancering van het 'critical curriculum' van het Instituut voor Menselijke Activiteiten op de nieuwe, geheime locatie in Congo, 2014
Rechts: De kindertekeningen van het Instituut worden door Feronia in beslag genomen, Boteka, 2013
Links: Emery Muhamba werkt aan een zelfportret, geheime locatie in Congo, 2014
Onder: Sculpturen van plantagearbeiders Mbuku Kipala, Djonga Bismar, Emery Muhamba en Nestor Mbau op de expositie *Artes Mundi*, National Museum Cardiff, 2014

Advertentie

Mark Rothko
GEMEENTE MUSEUM DEN HAAG
NOG 1 WEEK
VRIJDAGEN IN FEB TOT 21.00 UUR OPEN

Huisjes op de voormalige **Unilever plantage** in Boteke, de eerste locatie van het Instituut voor Menselijke Activiteiten, 2014

FOTO LOUISE VAN ASSCHE / IFA

Vervolg van pagina C10

een wegversperring, er worden wapens op ons gericht. We mogen niet verder. Na een telefoontje vanuit het Londense kantoor van Feronia is deze openbare weg in Congo namelijk niet langer openbaar. Zeker, Feronia had ons aanvankelijk geholpen en wat logistieke steun verleend voor het openingsseminar. Maar van de ene op de andere dag besloot Feronia dat wij de arbeiders hier maar afleidden van hun taken. Na het seminar liet Feronia-directeur Bill Dry, voormalig Unilever-consultant, mij weten dat zijn bedrijf ons niet langer kon helpen. Ik mailde hem dat we onszelf wel konden redden, en huurde een ter-reintje en een leegstaande winkel in een arbeiderskamp. Hier startten we onze creatieve workshops. Kinderen, die nog nooit een kleurpotlood in handen hadden gehad, tekenden onder begeleiding van therapeuten hun dromen voor de toekomst. Ze waren prachtig.

Maar toen kwamen de telefoontjes van de Feronia-directie in Londen. Niet alleen de wegen worden afgesloten, ook de haven waar onze boot ligt, wordt geblokkeerd. We kunnen niet blijven en ook niet gaan. Tientallen plantagearbeiders breken ons kunstcentrum af – niet dat ze dat willen, ze moeten. Onder politiebegeleiding voert Feronia de tekeningen af waarin kinderen hun hoop voor de toekomst hebben uitgebeeld. Ons kunstcentrum wordt ontmanteld. Mensen huilen. Ik ook. Later stuurt Feronia mailtjes rond dat wij aanzetten tot „a violent situation“. Dat is een gouden greep: niemand in centraal Afrika wil nog meer geweld.

Geheime locatie, 13 augustus 2014
Niet heel ver weg, stroomafwaarts, zijn we opnieuw begonnen. De locatie van onze nieuwe nederzetting houden we nog maar

even geheim. Het voelt als ballingschap. Maar hier worden weer beelden gemaakt. Vijf vrouwen, ieder met een grote teil vette rode klei op het hoofd, komen aanlopen – grondstof voor de aanwezige plantagearbeiders. Ze zijn zelfportretten aan het maken, sculpturen over een half verwerkt verleden. De beelden zullen geëxposeerd worden in het Van Abbemuseum in Eindhoven en op de expositie *Artes Mundi* in Cardiff. We praten over de sociale en economische situatie waarin hun kunst terecht zal komen. Zulke reflecties vormen het ABC van elke serieuze kunstopleiding, en zijn ook hier elke ochtend het onderwerp van gesprek.

Sommige arbeiders komen van cacao-plantages in de buurt. Mitano en Junior zijn afkomstig van de plantage waar we weggejaagd werden en liften mee met een houttransport over de Congo rivier. Deze mensen en hun ouders hebben een eeuw lang bijgedragen aan de werelddeconomie. Vandaag richten ze een eigen vereniging op, de Cercle d'Art des Travailleurs des Plantations Congolaises. Met René Ngongo als moderator van de bijeenkomst, vertellen vijftien arbeiders over de missie van hun Cercle. Junior is aan het woord: „Wij weten alles van zware arbeid, het terugtrekken van de overheid en een samenleving die overheerst wordt door een kleine elite. Overal ter wereld gaan mensen gebukt onder groeiende ongelijkheid, klimaatverandering en oorlog. Ik heb het gevoel dat wij een bijdrage te leveren hebben aan wereldomvattende debatten.”

We zitten in een bamboe conferentiecentrum naast de hut waarin de eerste keramische zelfportretten staan. Van Mbulu Kipala staat er een zelfportret zonder kleren, Mella maakte een portret van cacaoafwaarts. Magiella. Het zijn aangrijpende beelden. Het is onmogelijk ze te exporteren - de klei zou breken. Maar dat

Chocola met gevoelens levert de arbeiders 7000 % meer op

hoeft ook niet - we kunnen ze wel scannen. In een cacao-opslag in Amsterdam hebben we de cacao gelokaliseerd die van de plantages komt waar Mella en Magiella wonen. Voor mensen is het moeilijk een visum te krijgen, maar de cacao, die is er al. Het volstaat die een beetje te bewerken.

Van Abbemuseum, 24 november 2014
Op basis van 3D-prints lukt het de meesterchocolatiers van het Nederlands Patisserie Team de gedigitaliseerde zelfportretten van plantagearbeiders in chocolade te gieten. Chocoladegigant Barry Callebaut heeft die gratis geleverd. In het Van Abbemuseum staan grote sculpturen van Mbulu en Emery Muhamba. In de museumwinkel kosten de kleinere hoofdjes 39,95 euro. Deze chocolade is dus te koop, maar nu met extra inhoud: gevoelens, ideeën, aspiraties van de plantagearbeiders. Ten opzichte van een gewone chocoladereep, zonder toegevoegde gevoelens, brengt dit die arbeiders per gram chocolade een inkomstenstijging van 7.000 procent.

Geheime locatie, januari 2015
Enige tijd geleden kreeg ik Ravi Sood, de voorzitter van de raad van bestuur van Feronia in Toronto, aan de telefoon. Wat wij zeiden over de wegversperringen en andere zaken, is niet waar. Hij was het niet die opdracht gaf tot het versperren van wegen en het confisqueren van de kindertekeningen. Het was de politie, op last van een gerechtelijke uitspraak. Opmerkelijk genoeg is dit telefoongesprek, ruim een jaar na de afbraak van ons kunstcentrum, georganiseerd door de Britse investeringsmaatschappij voor ontwikkelingslanden, de Commonwealth Development Corporation (CDC), die net miljoenen gepompt heeft in Feronia voor armoedebestrijding. Maar ondertussen weet ik dat in Boteke

nog steeds geen sanitair is aangelegd, dat er nog steeds geen water of elektriciteit is en dat Mibale het nog altijd zonder matras moet stellen. En die gerechtelijke uitspraak – niemand die 'm ooit zag. Belangrijke vragen dringen zich op. Waarom is Brits ontwikkelingsgeld nodig om armoede te bestrijden op een plantage die net verkocht is door een bedrijf – Unilever – dat jaar na jaar miljarden euro's winst maakt?

En hoe kan Unilever verantwoordend dat Mr. Mibale 240 dollar per jaar verdient terwijl Unilever-directeur Paul Polman in datzelfde jaar 9 miljoen dollar aan salaris en bonussen opstrijkt? Voor mijn geestesoog zie ik geen friségewassen haren, maar ondervoede kinderen.

Geheime locatie, Congo, februari 2015
De leden van de Cercle zijn alweer nieuwe beelden aan het maken. De eerste inkomsten uit de chocolade met toegevoegde emoties waren erg welkom. Deze Congolezen kunnen onmogelijk leven van plantagearbeid. Maar misschien kunnen ze wel leven van artistieke reflectie op die plantagearbeid. En misschien kan mijn Instituut voor Menselijke Activiteiten, samen met de Cercle, deze plek verder uitbouwen. We hopen dat spoedig een paar barista's koffiebarretjes openen in de buurt van onze nederzetting en dat er prachtige tentoonstellingen gemaakt zullen worden. En we blijven hoop houden dat de zeeppigant ons ooit nog eens gaat steunen.

Werk van het **Instituut voor Menselijke Activiteiten** van Renzo Martens is t/m 22 feb. te zien in het National Museum in Cardiff en het Van Abbemuseum in Eindhoven. Van 2 mei t/m 6 juni volgt een expositie in Galerie Fons Welters, Amsterdam en van 14 april t/m 13 juni in KunstWerke in Berlin.

Agenda

Wat is er deze week te doen volgens

NRC 1

Theater

Naar Bukowski
Nineties Productions en Paradiso Melkweg Productiehuis presenteren een beeldende muziektheatervoorstelling met een live soundscape van elektronische muziek en cello, geïnspireerd op de proza en poëzie van de Amerikaanse Beat Generation schrijver Charles Bukowski.
19 feb t/m 1 mrt, Vondelbunker, Amsterdam. ninetiesproductions.nl

Zout op mijn huid
Nederland is in de ban van *Vijftig Tinten Grijs*, maar ook in de jaren tachtig werden we geraakt door een erotisch getinte roman geschreven door een vrouw: *Zout op mijn huid*. Het boek deed veel stof opwaaien vanwege de expliciete seksuele toon. Hummelinck Stuurman brengt deze 'ode aan de liefde' nu naar het toneel.
Tournee t/m 16 mei. hummelinckstuurman.nl

Empedokles
Der Tod des Empedokles is een onvoltooid treuspel van de Duitse dichter Friedrich Hölderlin (1770-1843). Zijn opzet strandde in drie onafgewerkte versies. Uit de drie ontwerpen van Hölderlin stelde het Antwerpse theatergezelschap Theater Zuidpool een vierde ontwerp samen.
20, 21 feb, De Brakke Grond, Amsterdam. zuidpool.be

Liefdeslied
In *Liefdeslied*, een coproductie van schrijver Peer Wittenbols, regisseur Rob Ligthert en Theatergroep Suburbia, waken vier mensen in een ziekenhuis over de talentvolle, jonge Raaf, die een auto-ongeluk heeft gehad. Zijn toestand is zorgelijk. Gaandeweg de nacht blijkt dat het misschien allesbehalve een ongeluk was.
Tournee 27 feb t/m 24 apr. theatergroepsuburbia.nl

Swamp Club
In een moeras, bevolkt door vreemde creaturen, staat een gebouw op palen: het kunstencentrum de Swamp Club. Als het utopische centrum bedreigd wordt door een stadsproject, moet de club aan de sloophamer zien te ontkomen. Vivarium Studio en Philippe Quesne maakten een muzikale stadsfabel over bedreigde kunst.
26 feb, Rotterdamsche Schouwburg. vivariumstudio.net

Film

Foxcatcher ●●●●●
Reconstructie van een bizarre, waargebeurde geschiedenis. Multimiljonair John du Pont koopt het Amerikaanse worstelteam op, en laat 'zijn' atleten trainen voor de Olympische Spelen op zijn landgoed. Intelligente, ernstige bespiegeling over de keerzijde van Amerikaanse ambitie, geld en dromen.

Zurich ●●●●●
De films van Sacha Polak spreken een taal die niet van woord of plot afhankelijk is. Ze investeren in emotie en atmosfeer. *Zurich* vertelt het verhaal van de psychisch labiele bijvrouw Nina (acteerdebuut van zangeres Wende Snijders) die na de dood van haar minnaar langs Europese snelwegen zwervt.

Turist ●●●●●
Als een schijnbaar uit de hand lopende sneeuwlawine op het terras afraast waar een braaf Zweeds gezinnetje van zijn après-ski geniet, kiest vader Tomas het hazenpad terwijl moeder Ebba de kinderen beschermt. In de liefde daartegen bestand? Een hoogst gestileerd en gecomponeerd drama dat weet te raken.

Porgy and Bess
Tachtig jaar na de première en zestig jaar na de Nederlandse première komt Gershwins befaamde opera *Porgy and Bess* terug naar Nederland. De volledig Amerikaanse cast met maar liefst 130 acteurs en een groots symfonieorkest speelt in Breda en Amsterdam.
27 feb t/m 14 mrt, Breda, Amsterdam. stardusttheatre.nl

Selma ●●●●●
De eerste speelfilm over de vermoorde burgerrechtactivist Martin Luther King Jr. is gelukkig geen hagiografische, bewonderende biopic geworden. *Selma* beperkt zich bovendien tot de gebeurtenissen die leidden tot de Voting Rights Act – het is niet Kings levensverhaal van wieg tot graf.

A Most Violent Year ●●●●●
Oscar Isaac als zakenman in New York in een film van J.C. Chandor. Hij doet er alles aan om zijn zaken netjes en legaal te regelen. Maar hoe lang kan hij dat volhouden, als zijn concurrenten niet terugdeinzen voor geweld?

Muziek

Mathias Eick
De Noorse trompettist Mathias Eick was al te zien in Lantaren Venster met het progressieve Noorse gezelschap Jaga Jazzist. Nu is hij onder eigen naam op tournee met zijn album *Midwest*. Eick groeide op met muziek van iconen als Chet Baker en Dizzy Gillespie, maar put ook uit andere muzikale bronnen zoals Sting en Joni Mitchell.
19 feb, Lantaren Venster, Rotterdam. lantarenvenster.nl

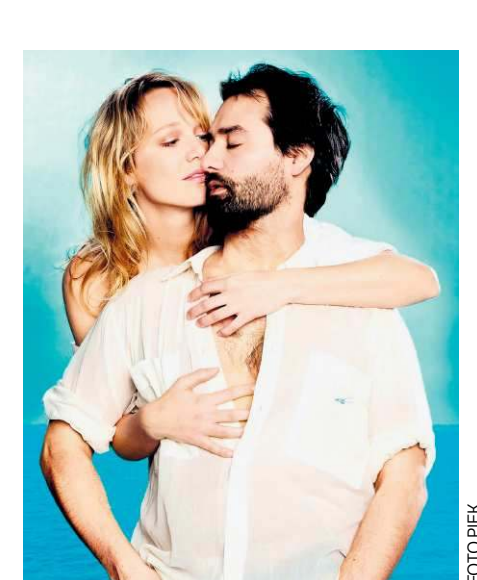

FOTO PLEK

Ode aan de liefde: *Zout op mijn huid*

Amsterdam Altvioolfestival
Februari staat weer in het teken van het Amsterdam Altvioolfestival & Nationaal Altvioolconcours op het Conservatorium van Amsterdam (CvA). Grote namen uit de altvioolwereld komen naar het CvA om masterclasses en concerten te geven tijdens het Altvioolfestival en op te treden als jurylid tijdens het Altvioolconcours.
T/m 22 feb, Conservatorium Amsterdam. ahk.nl

Emerson String Quartet
Het befaamde Emerson String Quartet brengt een programma met strijkkwartetten van Beethoven, Ravel en Britten.
27 feb, De Oosterpoort, Groningen. de-oosterpoort.nl

Messiaen festival
Olivier Messiaen is een van de meest religieuze componisten van de 20ste eeuw. Dat maakt zijn muziek onmiddellijk herkenbaar. Tijdens dit driedaagse festival staan zijn vroege werken centraal. Op het programma staat orgelmuziek, pianomuziek en vocale a-cappellawerken.
20 t/m 22 feb, Orgelpark Amsterdam. orgelpark.nl

De Koninck Bluesfestival Delft
Ruim 30 Delftse horecagelegenheden openen dit weekend hun deuren voor de zeventiende editie

Hockney, Picasso, Tinguely en meer
De expositie toont hoogtepunten uit de gerenommeerde kunstcollectie Würth. Met ruim zestig werken vormt de tentoonstelling een mooi beeld van de ontwikkelingen in de (vroeg)moderne en hedendaagse kunst.
21 feb t/m 17 mei, Noordbrabants Museum, Den Bosch. hetnoordbrabantsmuseum.nl

van het De Koninck Bluesfestival. Dit grootste indoor bluesfestival van Nederland biedt behalve meer dan 50 optredens ook een mondharmonica workshop en andere specials. Diverse stromingen zoals Chicago- en Texas-blues, bluesrock, zydeco, jump & jive, rock-'n-roll en akoestische deltablues zijn te horen.
20, 21 feb, div. locaties, Delft. delftblues.nl

Beeldende kunst

Liefde en Lust
Kenners rekenen Joachim Wtewael (spreek uit: U-te-waal) tot de grote vernieuwers in de schilderkunst van de Gouden Eeuw. Een status die spreekt uit recente veilingopbrengsten: zijn erotisch getinte schilderijtjes verwisselen voor miljoenen van eigenaar. Het Centraal Museum organiseert nu de eerste tentoonstelling ooit over de briljante Utrechtse schilder.
21 feb t/m 25 mei, Centraal Museum, Utrecht. centraalmuseum.nl

Ed Atkins – Recent Ouija
Het Stedelijk Museum Amsterdam presenteert *Recent Ouija*, de eerste solotentoonstelling van de Britse kunstenaar Ed Atkins in Nederland. Atkins transformeert de 1.100 vierkante meter grote benedenzaal in de nieuwbouw in een environment van monumentale videobeelden, geluid, collages en tekeningen.
21 feb t/m 31 mei, Stedelijk Museum, Amsterdam. stedelijk.nl

Herman Pleij in DWDD Pop-Up Museum
Gastconservatoren van het De Wereld Draait Door Pop-Up Museum, dat sinds eind januari in het Allard Pierson Museum is gehuisvest, komen hun keuze toelichten in een reeks lezingen. Herman Pleij, die verborgen kunst selecteerde uit het depot van het Utrechtse Museum Catharijneconvent, trapt op 27 februari af met een lezing over religieuze beelden.
27 feb, Allard Piersonmuseum, Amsterdam. allardpiersonmuseum.nl

Internationaal

Antigone
Toneelgroep Amsterdam, Les Théâtres de la Ville de Luxembourg en de Londense Barbican slaan de handen ineen voor deze encensering van *Antigone* van Sophocles met de Franse actrice Juliette Binoche in de titelrol en Ivo van Hove als regisseur. De voorstelling zal o.a. te zien zijn in Luxemburg, Londen, Amsterdam, Parijs, Recklinghausen, Edinburgh en New York.
Internationale tournee t/m 24 mei. tga.nl

Jeugd

Paddington ●●●●●
Wat het beertje Paddington ook doet, het gaat mis. En dat terwijl hij het zo goed bedoelt. Humoristische, fraai vormgegeven film die vooral dient als parabel over toenemende xenofobie in Engeland en elders.

Biggels en tuiten 4+
Het Zwolse gezelschap Theater Gnaffel maakt voorstellingen over tranen waarin mensgrote poppen op magische wijze tot leven komen.
Tournee 21 feb t/m 29 mrt. gnaffel.nl

Nijntje viert feest
In *nijntje viert feest* komt de hele konijnenfamilie naar het theater: vader pluiz, moeder pluiz, oma pluiz en natuurlijk nijntje en haar beste vriendin nina. We horen de leukste nummers uit de eerdere musicals en daarnaast zijn er speciaal voor *nijntje viert feest* schitterende nieuwe feestliedjes gecomponeerd.
Tournee t/m 23 mei. theaterfamilie.nl

GALERIE FENNA DE VRIES
Eendrachtsplein 18 Rotterdam
info@galeriefennadevries.nl
tel. +31 10 4114002

Co Westerik
18 februari t/m 22 maart 2015

open donderdag t/m zondag
van 13 tot 17 uur en na afspraak

t/m 17 mei 2015

Hockney, Picasso, Tinguely
en meer hoogtepunten uit de Kunstsammlung Würth

het noordbrabants museum

www.hnbm.nl

Roslin
PORTRAITIST VAN DE ARISTOCRATIE

t/m 12.4.2015

RIJKSMUSEUM TWENTHE

24 januari – 17 mei

How We Work

new Dutch Design

stedelijk museum s-hertogenbosch

Drents Museum

'Perfekte expo' ***** NRC

Kazimir MALEVICH

De jaren van de figuratie

t/m 15 maart 2015

VERJAARDAG MALEVICH MA 23-2 EXTRA OPEN!

DRENTSMUSEUM.NL